

מנה בנתן

שינון הדף היומי בדרך קצרו

לע"צ רבינו שמריהו יוסף חיים בן
רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 117 פרשת שמיני תשפ"ב

יבמות כ-כו

משום שלא במקום מצוה, אך קשה שא"כ כל אשת אח לא תתיבם גזירה משום אשת אחיו מאמו, ויש לומר שיבום תלוי בנחלה וזה ידוע ולכן לא גזרו, אך קשה שנגזור בכל אשת אח ללא בנים משום אשת אח שיש לה בנים, ויש לומר שידוע שיבום תלוי בבנים, אך קשה שבכל אשת אח בעולמו נגזור משום אשת אח שלא בעולמו, ויש לומר שידוע שיבום תלוי בישיבה אחת בעולם, אך קשה שבכל הנשים נגזור משום אילונית, ויש לומר שזה לא מצוי, אך לפ"ז לא נגזור בכל ממזרת ונתינה שזה לא מצוי, אלא מבאר רבא שגזרו ביאה ראשונה שמקיים בה מצות יבום משום ביאה שניה שכבר אין בה מצוה, וכן משמע ממה ששינונו בברייתא שאם בעלו חייבי לאוין קנו בביאה ראשונה אך אסור לקיימן בביאה שניה, ואחר כך חזר בו רבא, או שרב אשי אמר שהביאור בברייתא הוא כדברי ר"ל שכשיש עשה ולא תעשה ויכול לקיים שניהם מקיימים, ואין העשה דוחה את הלאו, ובכל יבום מתקיים המצוה ע"י חליצה, אך קשה מהברייתא שכתוב שאם בעלו קנו.

נחלקו ר' יוחנן ור"א אם ביאת כה"ג באלמנה פוטרת צרתה או שלא,

דף כא ובאלמנה מהנישואין לכו"ע אינה פוטרת שעשה לא דוחה לאו ועשה, ונחלקו באלמנה מן האירוסין האם עשה דוחה לאו או שאינו דוחה את הלאו כיון שיש אפשרות לחלוץ, ויש להוכיח מדברי הברייתא שאם בעלו קנו, ולא קשה על ר"ל שהוא יבאר שחליצה במקום יבום אינו נקרא קיום המצוה.

רבא מביא רמז לאיסור שניות מהתורה שכתוב **כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ** ואל הוא קשה ומשמע שיש משהו רך, והכוונה לשניות, ואל הוא קשה כמו שכתוב **ואת אילי הארץ לקח**, ולכאורה זה לא כדברי לוי שאמר שעונשן של מידות קשה מעריות שבמידות כתוב **אלה ובעריות כתוב האל**, ויש לומר שגם אל הוא קשה אך אלה קשה יותר, ואמנם גם בעריות כתוב **אלה** אך זה בא למעט מידות מכרת, והחומרא במידות היא שאי אפשר לשוב עליהם בתשובה ואילו בעריות שייך תשובה, ורב יהודה לומד שניות מהפסוק **ואזן ותיקר ותיקן משלים הרבה**, ואמר עולא בשם ר"א שקודם שלמה התורה היתה כקופה ללא אזנים עד שבא שלמה ועשה לה אזנים, ור' אושעיא לומד מהפסוק **פרעהו אל תעבור בו שטה מעליו ועבור**, ורב אשי אומר שלר' אושעיא זה משל לאדם השומר פרדס שאם שומרו מבחוץ כולו נשמר ואם שומרו בפנים נשמר רק מה שלפניו ולא מה שלאחריו, אך משל זה הוא בדותא כי בפרדס נשמר לפחות מה שלפניו, ואילו בעריות אם לא ישמר משניות יפגע בערוה עצמה, רב כהנא לומד מהפסוק **ושמרתם את משמרת עשו משמרת למשמרת**, והקשה אביי שא"כ שניות זה מדאורייתא, אמר רב יוסף שזה מהתורה ורבנן פירשהו, אך קשה שא"כ כל התורה זה פירוש של רבנן, וצ"ל שזה רק מדרבנן והפסוק הוא אסמכתא.

שניות הן: אם אמו, ואם אביו, ואשת אבי אביו, ואשת אבי אמו, ואשת אחי האב מן האם, ואשת אחי האם מן האב, וכלת בנו, וכלת בתו, ומותר באשת חמיו ובאשת חורגו, ואסור בבת חורגו, וחורגו מותר באשתו ובבתו, ואשת חורגו אומרת לו אני מותרת לך ואילו בתי אסורה לך, אך קשה שבת חורגו אסורה מהתורה שכתוב **את בת בנה ואת בת בתה**, ויש לומר שהביאו אגב הסיפא שאשת חורגו אומרת לו אני מותרת ובתי אסורה שאף שהיא אסורה מדאורייתא לא גזרו על האשה עצמה ולכן כתבו ברישא בת חורגו, ואמנם גם אשת חמיו יכולה לומר אני מותרת ובתי אסורה כשהיא אחות אשתו, ולא כתבו את זה כי זה לא בכל האופנים.

רב אומר שיש ארבע שניות שיש להם הפסק, והחזיק רב בידו לפרש ג', אשת אחי האם מן האב, ואשת אחי האב מן האם, וכלתו, וזעירי מוסיף אף אשת אבי אמו, שאשת אבי אמו מותרת, ואמר ר"נ בר יצחק שהסימן לכך הוא שזעירי עילאי, היינו

דף כ ר' יוסי בר' חנינא למד מהפסוק **לאשה** שהיבם מגרש בגט ויכול להחזירה אח"כ, ויש להקשות שנצריך אותה חליצה שהרי היבום הראשון עליה שכתוב **ויבמה**, יש לומר שכתוב **ולקחה לו לאשה** שהיא כאשתו לגמרי, וזה לא מתיר באשת אח שלא היה בעולמו, כי כתוב **ויבמה**, ומסתבר לתת את ההיתר בהיתר ואת האיסור באיסור, ויש להקשות לר"ש שבמקרה שאחותו מאמו נישאה לאחיו מאביו ונולד אח אח"כ היא תתיבם כיון שמצאה בהיתר, ויש לומר שעדיין לא הלך ממנה איסור אחותו, אך א"כ קשה גם באשת אח שלא היה בעולמו להיכן הלך איסור זה, ויש לחלק שלאיסור אחותו אין היתר, אך לאיסור אשת אח יש היתר.

משנה אמרו כלל ביבמה שאשה שהיא איסור ערוה אינה חולצת ואינה מתיבמת, ואם היא איסור קדושה או איסור מצוה חולצת ולא מתיבמת, אך אחותה שהיא יבמתה חולצת או מתיבמת, איסור מצוה הוא שניות מדברי סופרים, ואיסור קדושה הוא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, ובת ישראל לנתין וממזר. **גמרא** רפרם בר פפא אומר שהכלל במשנה בא לרבות צרת אילונית כרב אסי שהיא כערוה, וללישנא בתרא הדיוק הוא שדוקא איסור ערוה אוסר צרתה ואם אינה איסור ערוה לא אוסרת צרתה, ואמר רפרם שהכלל בא למעט צרת אילונית לא כדעת רב אסי.

אחותה שהיא יבמתה מתיבמת לא מדובר באיסור מצוה שהרי מדאורייתא האסורה היא זקוקתו א"כ האחות היא אחות זקוקתו אלא מדובר באחות של איסור ערוה.

אבי אומר ששניות נקרא איסור מצות לשמוע דברי חכמים, אלמנה לכה"ג וגרושה להדיוט נקרא איסור קדושה שכתוב **קדושים יהיו לאלוקיהם**, ור' יהודה מחליף שאיסור מצוה הוא אלמנה לכה"ג וגרושה לכהן הדיוט, וזה נקרא מצוה שכתוב בסוף ספר ויקרא **אלה המצוות**, ושניות נקרא איסור קדושה, ומבאר אביי שהמקיים דברי חכמים נקרא קדוש, ורבא שאל לדבריו שמי שאינו מקיים רק אינו קדוש, הרי הוא רשע, אלא מבאר רבא ששניות נקרא קדושה משום קדש עצמך במותר לך.

המשנה כותבת אלמנה ולא משמע שיש חילוק מן האירוסין או מהנישואין, ולכאורה מהנישואין זה עשה של בתולה יקח ולא תעשה של אלמנה ולכן עשה של יבום אינו דוחה, אך קשה שבאלמנה מהאירוסין עשה של יבום ידחה את הלאו של אלמנה **לא יקח**, ורב גידל אומר בשם רב שכתוב **ועלתה יבמתו השערה** ובא לומר שיש יבמה אחרת שעולה רק לחליצה ולא ליבום והיינו חייבי לאוין, ואין לומר שגם בחייבי כריתות יהיה חליצה, שכתוב **ואם לא יחפוץ האיש לקחת**, ומשמע שאם יחפוץ ייבם, ורק כל העולה ליבום עולה לחליצה ומי שלא עולה ליבום אינה עולה לחליצה, ובחייבי לאוין יש ריבוי יבמתו, **עמוד ב** ומסתבר לרבות חייבי לאוין שתופס בהם קידושין ולא חייבי כריתות שלא תופס בהם קידושין, ורבא מקשה ששינונו בברייתא שבאיסור מצוה וקדושה, אם בא עליה או חלץ לה נפטרה צרתה, ואם נאמר שמדאורייתא חייבי לאוין עולים רק לחליצה ולא ליבום א"כ מדוע כשבא עליה נפטרה צרתה, ורבא אומר שהברייתא דברה בב' צדדים שבאיסור מצוה מדובר שבא עליה, ובאיסור קדושה מדובר שחלץ לה, ומקשה רבא ששינונו בברייתא שפצוע דכה וסריס אדם וזקן חולצים או מייבמים, שאם מתו והיו להם אחים נשואים ועשו האחים מאמר בנשותיהן ונתנו גט או חלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו, אך אסור להם לקיימם שכתוב **לא יבא פצוע דכא**, ואם נאמר שחייבי לאוין מדאורייתא חולצין ולא מייבמים א"כ מדוע אם בעלו קנו, ומבאר רבא שגם באלמנה מהאירוסין יש עשה ולא תעשה שכתוב **קדושים יהיו לאלוקיהם**, ובממזרת ונתינה נאמר **והתקדשתם**, אך קשה שבכל הלאים יש עשה של **והתקדשתם**, אלא מבאר רבא שגזרו אלמנה מהאירוסין משום אלמנה מהנישואין ובממזרת ונתינה גזרו במקום מצוה

שהוסיף דור נוסף על רב, ורב לא החשיב את אשת אבי אמו שהיא מתחלפת באשת אביו, וזעירי אומר שלא גזרו בה כי שכיח שאדם הולך למשפחת אביו, ויודע שיש שם קורבה יותר מאמו,

עמוד ב מה שאמר רב כלתו, ולכאורה היא אסורה מדאורייתא אך הכוונה לכלת בנו, אך לכאורה יש ברייתא שכלתו היא ערוה וכלת בנו היא שניה וכן אומרים בבנו ובן בנו עד סוף הדורות, ויש לפרש בדברי רב כלת בתו, כמו שאמר רב חסדא ששמע דבר זה מאדם גדול שהוא רב אמי שאסרו כלה רק מפני כלה, ואמרו עלי החוזים בכוכבים שאהיה חכם, ואם אהיה אדם גדול אפרש מדעתי ואם אהיה רק מלמד תינוקות אשאל מהחכמים שבאים לביהמ"ד, ועכשיו הבנתי מדעתי שאסרו כלת בתו רק מפני כלת בנו, ואבוי הביא לרבא דוגמא מהכלות של משפחת בית ציתאי, ורב פפא הביא דוגמא מהכלות של בית פפא בר אבא, ורב אשי הביא דוגמא מהכלות של בית מרי בר איסק.

הסתפקו בדין אשת אחי האם מהאם וכן אשת אחי האב מהאם, שבאשת אחי האם מהאב אסרו שיש צד אב אך כשאין צד אב לא נגזרו, או שאין הבדל, ורב ספרא אומר שאשת אחי אם מהאב היא גזירה ואין לגזור גזירה לגזירה, ורבא מקשה שכל שניות זה כך, שאמו אסורה ואם אמו היא שניה וגזרו על אם אביו משום אם אמו, ואסרו בכלם שהם נקראים אמא רבה, וכן אשת אביו אסורה ואשת אבי אביו היא שניה וגזרו על אשת אבי אמו משום אשת אבי אביו, שכולן נקראות בית אבא רבה, ואשת אחי אביו מהאב היא ערוה וגזרו על אשת אחי האם מהאב משום אשת אחי האב מהאם, שכולן נקראות דודות, וכשרב יהודה בר שילא הגיע מא"י הוא אמר שבכל מקום שהנקבה היא ערוה גזרו בזכר על אשתו שניה, ורבא מקשה מחמתו שהיא ערוה ואילו באשת חמיו לא גזרו, ובת חמותו היא ערוה ולא גזרו באשת בן חמותו, ובת חמיו היא ערוה ואשת בן חמיו מותרת, חורגתו היא ערוה ואילו אשת חורגו מותרת, בת חורגתו היא ערוה ואילו אשת בן חורגו מותרת, ומה שאמר רב יהודה בר שילא הוא לרבות רק אשת אחי האם מהאם, ובחמיו וחורגו לא גזרו, והחילוק הוא שמה שקרוב לה ע"י מעשה קידושין אחד אסרו, ואילו הנקבות של חורגו וחמיו באו ע"י ב' קידושין.

רב משרשיא מתוסניא שלח לרב פפי מה הדין באשת אחי אבי האב ואחות אבי האב שאם מלמטה הן ערוה א"כ גזרו גם למעלה, או שנוסף עוד דור, ולכאורה יש להוכיח ממה שלא החשיבו אותם בברייתא של שניות, ויש לדחות שהתנא שייר, ואמנם צריך לשייר דברים נוספים, יש לומר ששייר את השניות שמנה ר' חייא, ואמימר מכשיר באשת אחי אבי אביו ובאחות אבי אביו, ורב הלל אמר לרב אשי שראה את הרשימה של שניות של מר בר רבנא ויש בהן ט"ז לאיסור, לכאורה יש למנות את הח' של הברייתא ושש של ר' חייא, ועוד שנים אלו, אך א"כ יש י"ז שיש להוסיף את אשת אחי האם מהאם שפשטנו לאיסור,

דף כב ויש לומר שאשת אחי אבי אביו ואחות אבי אביו נמנים לאחד, כי זה צד אחוה של האב, ובכ"ז רואים שנמנו לאיסור אמר לו רב אשי שגם אם היה כתוב להיתר לא היית סומך על זה שהרי מר בר רבנא אינו חתום על זה, וגם כשכתוב לאיסור אינו חתום על זה.

ר' חייא מנה שלישי שבבנו ובתו, בת בן בנו או בת בן בתו וכן שניות שבבן אשתו ובבת אשתו ורביעי מאשתו מצד חמיו, ואם חמותו, והקשה רבינא שלמעלה ר' חייא החשיב את דור אשתו ולמטה לא החשיב, אמר רב אשי שלמעלה האיסור מגיע מכח אשתו, ואילו למטה האיסור הוא מצדו, אך קשה שבבן ובת אשתו האיסור מגיע מצדה, יש לומר שאחר שמנה ג' דורות למטה שלו ולא יותר כך בלמטה של אשתו החשיב ג' דורות.

רב אשי שאל את רב כהנא אם לשניות של ר' חייא יש הפסק, לכאורה יש להוכיח מדברי רב שרק לד' נשים יש הפסק, ויש לדחות שרב דיבר על השניות של הברייתא, ואין להוכיח מדברי ר' חייא שאמר שלישי ורביעי ומשמע שלא יותר, כי יתכן שהוא אמר מג' וד' והלאה.

רבא אמר לר"נ שתלמיד אחד הגיע מא"י ואמר שהסתפקו שם האם גזרו שניות בגרים או לא אמר לו ר"נ שבערוה עצמה לא היו

אוסרים מלבד הטעם שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה א"כ ודאי לא נאסור שניות.

אמר ר"נ שנאמר עוד דבר בגרים שאחים מהאם לא יעידו ואם העידו עדותן עדות ואחים מהאב יעידו לכתחילה, ואמימר סובר שגם אחים מהאם יעידו לכתחילה ואין לדמות לעריות שהם מסורים לכל אך עדות מסורה רק לב"ד וגר שהתגייר הוא כקטן שנולד.

משנה מי שיש לו אח מכל מקום זוקק את אשת אחיו ליבום, והוא נחשב אחיו לכל דבר מלבד מי שיש לו אח משפחה או גויה, ומי שיש לו בן מכל מקום פוטר את אשת אביו מיבום וחייב על מכתו וקללתו והוא בנו לכל דבר מלבד מי שיש לו בן משפחה או גויה. **גמרא** רב יהודה אומר שמכל מקום בא לרבות ממזר, ולכאורה זה פשוט שהרי הוא אחיו, אלא שהיה מקום לומר שנלמד גזירה שוה **אחיה** מבני יעקב שהם היו כשרים ולא פסולים, קמ"ל שהוא נחשב אחיו לגמרי, ואין ללמוד מבני יעקב שכמו שפוטר אמו מיבום כך זוקק אשת אחיו ליבום.

עמוד ב דברי המשנה שהוא אחיו לכל דבר בא לומר שיורשו ומיטמא לו, ולכאורה זה פשוט שהרי הוא אחיו, ויש לומר שהיינו אומרים שכתוב בכהנים כי אם לשאר הקרוב אליו ולמדו שארן זו אשתו וכתוב לא יטמא בעל בעמיו להחלו, ולומדים משם שכהן נטמא לאשתו כשירה ולא לפסולה א"כ נאמר שיטמא רק לאחיו כשר ולא לפסול, קמ"ל שנטמא גם לפסול, ולא לומדים מאשתו ששם הוא צריך להוציאה אך הוא אחיו לגמרי.

אח משפחה וגויה אינו אחיו שכתוב **האשה** וילדיה תהיה לאדוניה.

בן מכל מקום פוטר מיבום, ובא לרבות ממזר, שנאמר **ובן אין לו** עיין עליו שאם יש לו בן בעולם הוא פוטר.

בן פסול חייב על מכתו וקללתו, אך קשה שנלמד מנשיא שחייב רק בעושה מעשה עמך שכתוב **ונשיא בעמך**, ויש לבאר כדברי ר' פנחס בשם רב פפא שעשה תשובה, ואף שר"ש בן מנסיא אומר **שמעוות לא יוכל לתקון** נאמר על המוליד ממזר, אך כשעשה תשובה הוא נקרא עושה מעשה עמך.

הבא על אחותו שהיא בת אשת אביו חייב עליה שתיים, משום אחותו ומשום בת אשת אביו, ור' יוסי בר' יהודה סובר שחייב רק משום אחותו, וטעמו של ת"ק שכתוב **ערות אחותך בת אביך או בת אמך**, וכתוב **ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא**, ובא לומר שחייב על אחותו שתיים, ור' יוסי בר' יהודה סובר שכתוב **אחותך היא** שאתה חייב עליה רק משום אחותו ולא משום בת אשת אביו, ולת"ק בא לומר שחייב על אחותו מאביו שהיא גם אחותו מאמו שלא מזהירים מן הדין, ולר' יוסי בר' יהודה לומדים מהיא שחייב רק משום אחותו ולא משום אשת אביו, ולת"ק כתבו היא שלא נאמר שתמיד כן לומדים איסור בק"ו ומה שהתורה חוזרת **אחותך** כי דבר שלומדים בק"ו התורה טורחת לכתוב, לכן כתוב היא שלא נלמד בק"ו, ור' יוסי בר' יהודה סובר שא"כ היה צריך לכתוב היא בפסוק השני, ור' יוסי בר' יהודה סובר שממה שכתוב **בת אשת אביך** לומדים שרק למי שיש לאביו אישות בה ולא אחות משפחה וגויה ואין למעט אחותו מאנוסה, כי זה לומדים מדברי רבא שכתוב **ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה** ומשמע שבת בנה או בתה של האשה מותרת וכתוב **ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה**, אלא שמהנישואין אסורות ומאנוסה מותרת,

דף כג ואין למעט אחות מחייבי לאוין כיון שתופסים בהם קידושין שכתוב **כי תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנאה**, ולכאורה מה שייך אהובה ושנאה לפני המקום, אלא יש אהובה בנישואיה ויש שנאה בנישואיה, ובכ"ז כתוב **כי תהיינה**, ואין לומר שבא למעט אחותו מחייבי כריתות, שכתוב **ערות אחותך בת אביך או בת אמך מולדת בית או מולדת חוץ** והיינו בין שאומרים לאביו קיים ובין שאומרים לו הוצא, ובכ"ז היא נקראת **אחותך**, ואין לרבות אחות משפחה וגויה כי כתוב **בת אשת אביך** שיש לאביו אישות בה ולא שפחה וגויה שאין לו אישות בה, ואין לומר שנמעט חייבי כריתות, כי תופשים בהן קידושין לשאר העולם, אך קשה שנרבה שפחה וגויה שאם יתגירו או ישתחררו

יהיה לו עצמו בהן קידושין, ויש לומר שאחר הגירות היא כגוף אחר, ות"ק ימנע שפחה וגויה מהפסוק **האשה וילדיה תהיה לאדוניה** ור' יוסי בר' יהודה סובר שצריך פסוק גם לשפחה וגם לגויה שאם היינו ממעטים שפחה היינו אומרים שזה בגלל שאין לה יחוס ולא נמעט גויה שיש לה יחוס, ואם היינו ממעטים גויה כי אינה שייכת במצוות, ולא נמעט שפחה ששייכת במצוות, ולפ"ז לת"ק יש פסוק רק בשפחה, וגויה לא נלמד משפחה, אלא לומדים מדברי ר' יוחנן בשם רשב"י שכתוב **כי יסיר את בנך מאחרי שבנך מישראלית קרוי בנך ומגויה אינו בנך אלא בנה**, ומדייק רבינא שבן הבת מגוי נקרא בנו, ולכאורה משמע שלרבינא עכו"ם ועבד שבאו על ישראלית הוולד כשר, ויש לדחות שאמנם אינו ממזר אך הוא נקרא ישראל פסול, אך קשה שפסוק זה נאמר בז' אומות, ויש לומר שכתוב **כי יסיר ובא לרבות את כל המסירים**, ולכאורה כל זה רק לר"ש שדורש טעמא דקרא ורבנן חולקים, ויש לומר שר"ש הוא החולק על ר' יוסי בר' יהודה.

עמוד ב משנה מי שקידש אחת מב' אחיות ואינו יודע מי מהן, יתן גט לשניהן, ואם מת ויש לו אח אחד צריך לחלוץ לשתייהן, ואם היו לו ב' אחים, אחד יכול לחלוץ לאחת והשני ייבם, ואם קדמו וכנסו לא מוציאים מהם, שני אחים שקידשו שתי אחיות ולא יודעים מי קידש את מי, כל אחד מהם נותן שני גיטין לשתייהן, ואם מתו ויש לכל אחד מהם אח כל אחד חולץ לשתייהן, ואם לאחד יש אח אחד ולאחר שני אחים, האחד חולץ לשתייהן והשניים אחד מהם חולץ ואחד מיבם, ואם קדמו וכנסו לא מוציאים מהם, ואם לכל אחד מהם היו שני אחים אח של אחד חולץ לאחת ושל האחר חולץ לאחת והאח של אחד מיבם את חלוצת האחר ושל האחר מיבם חלוצת הראשון, ואם קדמו שנים וחלצו לא ייבמו השנים אלא אחד חולץ ואחד מיבם ואם קדמו וכנסו לא מוציאים מהם. **גמרא** לכאורה יש להוכיח מהמשנה שקידושין שלא נמסרו לביאה הם קידושין, ויש לדחות שמדובר שהכירו בתחילה ואח"כ התערבו, וכך מדויק ממה שכתוב ואינו יודע ולא כתוב ולא ידוע, והחידוש הוא מה שכתוב **בסיפא** שאם מת ויש אח אחד הוא חולץ לשתייהן ואם היו שני אחים האחד חולץ לאחת והשני מיבם השניה, ודוקא כסדר שאחד חולץ ואח"כ מיבם אך לא ייבם קודם כי הוא פוגע באחות זקוקתו, וכן אין להוכיח מהבבא השניה שקידושין שלא נמסרו לביאה הם קידושין שגם שם ניתן לכאור שהוכרו ואח"כ התערבו וכן מדויק ממה שכתוב אינו יודע ולא כתוב ואין ידוע, והחידוש הוא מה שכתוב **בסיפא** שאם מתו ולאחד יש אח אחד ולשני שנים, שאחד חולץ, ולשני אחד מאחיו יחלוץ ואחד ייבם, ויש חידוש בבבא הזו שלא גזרו בשני אחים משום אח אחד, ודוקא שאחד יחלוץ ואחד ייבם ולא ייבם בתחילה כי הוא פוגע ביבמה לשוק.

יש להקשות מה המשנה באה לחדש בסיפא דין שיש שני אחים לכל אחד, ויש לומר שהחידוש הוא שלא גוזרים שמא ייבם ללא שחלץ אח אחד, ומה ששינונו לקמן שאם היו ד' אחים ושנים מהם נשואים לשתי אחיות ומתו הנשואים לאחיות חלוצות ולא מתיבמות וכאן כתוב שאחר חליצה אח אחר יכול ליבם **דף כד** יש לחלק, לפי הטעם לקמן שיש זיקה לכן יחלצו קודם, ולמ"ד משום ביטול מצוות יבמין א"כ כאן אין ביטול שיתכן שלמיבם באה יבמתו האמיתית.

אם קדמו וכנסו לא מוציאים אפילו שניהם כהנים כי חלוצה אסורה לכהן רק מדרבנן ולא גזרו בספק חלוצה, ומה שכתוב בברייתא על הפסוק **גרופה** אין לי אלא גרופה חלוצה מנין ת"ל ואשה, יש לומר שזה רק מדרבנן, והפסוק הוא אסמכתא.

משנה מצוה שהגדול ייבם ואם קדם הקטן ויבם זכה. **גמרא** שנו בברייתא שנאמר והיה הבכור שמצוה בגדול לייבם, ומאשר תלד לומדים שאילונית שאינה יולדת לא מתיבמת, ומה שכתוב **יקום על שם אחיו** הוא לענין נחלה, ואין הכוונה לשם ממש כגון שאם קראו למת יוסף או יוחנן כך יקראו לנוולד, שלומדים גזירה שוה שכתוב כאן **יקום על שם אחיו** וכתוב **על שם אחיהם יקראו בנחלתם**, ושם הכוונה לנחלה, ומלא **ימחה שמו** לומדים שסריס אינו מייבם ששמו מחוי, ואמר רבא שלמרות שבכל מקום לא מוציאים מקרא מידי פשוטו אך כאן הגזירה שוה מוציאה את

הפסוק ממשמעותו שלולא הגזירה שוה היינו אומרים **שם ממש**, אך גם מהמשך הפסוק מוכח שאין הכוונה כפשוטו שהתורה לא מזהירה את המייבם שהנולד יקום על שם אחיו, ואם התורה מדברת על הב"ד צריך לכתוב יקום על שם אחי אביו, אך ניתן לפרש שאומרים לב"ד שיאמרו ליבם שהנולד יקרא על שם אחיו אלא הגזירה שוה מוציאה את הפסוק לגמרי ממשמעותו, ולא דורשים שרק הבכור ייבם ולא הפשוט שא"כ אין צורך למעט אשת אח שלא היה בעולמו, שודאי הנולד אח"כ אינו בכור, ורב אחאי מקשה שנאמר שבא למעט בכור מאם, אך יש לומר שאין צורך למעט מאם כי ודאי היבום תלוי בנחלה, ואין לומר שתתקיים מצות יבום רק כשיש בכור ואם לא לא יהיה מצוה ליבם, כי כתוב בפסוק **ומת אחד מהם** ומדובר גם כשמת הבכור ובכ"ז מייבם הקטן, ואין לומר שיש מצוה בגדול לייבם רק כשמת הקטן, שא"כ אין צורך למעט אשת אח שלא היה בעולמו, ואין לומר שהקטן זוכה רק כשאין גדול ואם יש גדול אם קדם הקטן אינו זוכה, שכתוב **כי ישבו אחים** שהוקשה ישיבת האחים, אך קשה שנאמר שרק כשיש בכור יחזרו אחר הגדול וכשאין בכור לא יחזרו אחר הגדול יותר, ואב"י קשישא שנה שאם יש בכור הוא מיבם, ואם לא רצה יחזרו על הקטן יותר, ואם לא חוזרים לגדול יש לומר שאב"י קשישא למד שהגדול הוא בככור שבכורתו גרמה לו וגם גדול גדולתו גרמה לו, ואין לומר שהפסוק בא לומר שרק בכור מקבל נחלה כשמיבם ופשוט לא יקבל נחלה, שהרי נאמר **יקום על שם אחיו** וגם הפשוט קם ומה שהתורה קראה בכור ולא גדול **עמוד ב** בא לומר שכמו שבכור אינו נוטל פי שנים בראוי כמו במוחזק כך המייבם לא נוטל חלק נוסף בראוי כמו במוחזק.

משנה החשוד על שפחה והשתחררה ועל גויה והתגיירה לא יכנס אותה ואם כנס לא מוציאים ממנו, אך מי שנחשד על אשת איש והוציאה מבעלה אף שכנס יוציא. **גמרא** משמע במשנה שהמתגיירת לשם אדם אף שאינה נשאת לו חלה הגירות, אך קשה ששינונו בברייתא שלר' נחמיה המתגייר לשם אשה וכן המתגיירת לשם איש וכן המתגייר לשם שולחן מלכים ולשם עבדי שלמה אינה גירות, ובין גירי אריות ובין גירי חלומות ובין גירי מרדכי ואסתר אינם גרים עד שיתגיירו בזמן הזה וכמובן אינם בזמן הזה אלא הכוונה שהגירות אינה אלא כמו בזמן הזה, אך ר' יצחק בר שמואל בר מרתא שנה על ברייתא זו בשם רב שהלכה כדברי האומר שכולם גירים הם, ולכתחילה לא ישא כדברי רב אסי משום **הסר ממך עיקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך**.

בימות המשיח ובימי דוד ושלמה לא מקבלים גרים ור"א לומד את זה מהפסוק **הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול** שרק מי שגר בצרתנו יפול עמנו בעוה"ב ומי שלא לא יזכה.

רב אומר שרק הנטען על אשת איש בעדים מוציאים ממנו, ואמר רב ששת שרב אמר זאת בשעה שישן, שהרי שינונו שהנטען על אשת איש והוציאה ממנו והתגרשה מאחר וכנס לא מוציאים אותה ממנו, ואם מדובר בעדים מה מועיל שנישאה לאחר אלא מדובר שאין עדים ולכן רק כשאחר הפסיק את הקול לא מוציאים ממנו אך קודם לכן הוציאה ממנו, ורב יבאר שגם בלי שנישאה לאחר מוציאים ממנו רק בעדים ולא מוציאים ממנו בלי עדים, הביאור בברייתא שגם כשנישאה לאחר לכתחילה לא יכנס, וישנה ברייתא שכשאין לה בנים מוציאים אך אם יש לה בנים לא מוציאים, ואם יש עידי טומאה מוציאים גם כשיש לה בנים, ורב יעמיד את המשנה שמוציאים כשיש עדים ויש לה בנים, אך קשה מדוע רב דחק שמדובר שיש לה בנים ומוציאים רק ע"י עדים ולא מוציאים בלי עדים, שניתן להעמיד שאין לה בנים ותצא גם בלי עדים, ורבא מדייק ממה שלא כתוב במשנה והוציאה אלא והוציאה, והכוונה בב"ד, וב"ד מוציאים רק בעדים, וללישנא בתרא הברייתא הזו היא כרבי שסובר שאם רוכל יצא והאשה חוגרת בסניר היא תצא מחמת כיעור, וכן אם רוק למעלה מהכילה תצא מחמת כיעור,

דף כה וכן אם מנעלים הפוכים תחת המטה תצא מחמת כיעור, ולכאורה נבדוק של מי מנעלים אלו, אלא הכוונה שאם ניכר מקום מנעלים הפוכים תחת המטה תצא, והלכה כרב שמחזיקים קול רק בעדים, והלכה כרבי, ואין סתירה בין מה שהלכה כרב

וכרבי, שרבי מדבר בקול שאינו פוסק ובקול שפוסק צריך דוקא עדים, והשיעור בקול שלא פסק אמר אביי שאומנתו אמרה לו שחשד העיר הוא יום ומחצה, וכל זה כשלא הפסיק בינתיים ואם הפסיק לא מוציאים, וכל זה כשהפסקה לא היתה מחמת יראה אך אם פסק הקול מחמת יראה לא נחשב הפסקה, וכל זה כשאין אויבים אך כשיש אויבים לא מוציאים, מכיוון שהם מוציאים את הקול.

שנינו במשנה שהמוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר וכן המוציא משום נדר לא יחזיר ורבה בר ר"נ הונא שלח לרבה בר ר"נ האם יוציא כשכנס, אמר לו רבה בר ר"נ ששנינו במשנה שהנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו אם כנס יוציא, אמר רבה בר רב הונא שהמשנה כתבה והוציאוה אך המשנה בגיטין דברה כשהוציאה הוא, ורבה בר ר"נ גרס גם אצלנו והוציאה, אך לכאורה יש לחלק שאצלנו מדובר בבעל ובגיטין מדובר בבעל, אמר רבה בר ר"נ שזה דומה, שבבעל הדין שלא יכנס ואם כנס יוציא, וכך הדין בבעל שלא יחזיר ואם כנס יוציא, אך יש לחלק שבבעל יוציא כי הוא מחזק את הקול, אך כשהבעל יחזיר אומרים שהבעל חקר בקול שהוא בטעות.

משנה מי שהביא גט לאשה ממדינת הים ואמר בפני נכתב ונחתם לא ישא את אשתו, וכן אם אמר שמת או הרגתיו או הרגנוהו לא ישא את אשתו ור' יהודה אומר שאם אמר הרגתיו לא ישא אך אם אמר הרגנוהו תנשא אשתו. **גמרא** משמע במשנה שדוקא כשהביאו ממדינת הים שסומכים עליו לא ישאנה, אך בבא מא"י יכול לישאנה שהרי לא מתירים אותה בגלל שסמכו עליו, אך א"כ גם במת יכול לישאנה שהרי ההיתר הוא מכיוון שאשה מדיקת במות בעלה ורק אז נשאת, ויש לחלק שבמת אין כתב אלא רק דיבורו של העד, אך במביא גט סומכים על הכתב, וכן שנינו במשנה להדיא שבגט יש יותר נאמנות ומה בין גט למיתה שהכתב מוכיח.

הרגתיו הרגנוהו לא ישא ומשמע שאחר כן יכול לישא, אך קשה שרב יוסף אומר שהאומר פלוני רבעני לאונסי מצטרף עם אחר להרגו ואם אמר רבעני לרצוני הוא רשע, והתורה אומרת **אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס**, ואין לחלק שחכמים הקילו בעדות אשה, **עמוד ב** כי רב מנשה אומר שגולן מדבריהם כשר לעדות אשה וגולן מדאורייתא פסול לעדות אשה, וא"כ רב מנשה סובר כר' יהודה, ורב מנשה יבאר שהוא סובר כרבנן ובפלוני רבעני לרצוני הסיבה שלא נאמן כי אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע, ואין לומר שרב יוסף סובר כר' יהודה שהוא יאמר שגם רבנן יקלו בעדות אשה, ורב מנשה שאומר שגולן פסול לעדות אשה סובר כר' יהודה.

רב יהודה מבאר בדעת ר' יהודה שבהרגנוהו יכול לישאנה שכוונתו אני הייתי עם הורגיו, וכמו שכתוב בברייתא שאמרו לר' יהודה שלסטים אחד יצא ליהרג במגיזת קפוטקיא ואמר לנו אמרו לאשת שמעון בן כהן אני הרגתי את בעלה בכניסתי ללוד, והשיאו את אשתו ואמר ר' יהודה שהוא רק אמר אני הייתי עם הורגיו ומה שכתוב שהיה לסטים היינו שנתפס בגלל לסטיות, ומה שיצא ליהרג זה היה בב"ד של עכו"ם שהורגים בלי לדייק היטב.

משנה חכם שאסר אשה על בעלה ע"י נדר לא ישאנה, אך אם היא מיאנה או חלצה בפניו ישאנה שהרי הוא יחד עם ב"ד. **גמרא** משמע שאם התירה בנדר ישאנה ולכאורה אם הוא אחד אינו יכול להתיר כי ר' חייא בר אבין אמר בשם רב עמרם שמתירים רק בפני ג' ואם הם ג' אין חשד כמו ששנינו בספיא מיאנה או חלצה בפניו ישאנה שהם ב"ד, יש לומר שמדובר שהוא התיר לבד כדברי ר' יוחנן שיחיד מומחה מתיר לבד.

המשנה מסיימת מפני שהן ב"ד ומשמע שאם היו שנים לא ישא, אך ישנה ברייתא שאומרת שעדים החתומים על שדה מקח וגט אשה לא חשו בדבר, ויש לומר שהמשנה חידשה שבחליצה ומיאון צריך ב"ד ולא מספיק שנים.

הסתפקו אם החכם שהתיר כנס האם מוציא, רב כהנא סובר שאם כנס יוציא, ולרב אשי לא יוציא ורב זוטי שנה אצל רב פפי שכנס לא יוציא, ושאלו את רב אשי אם למד דבר זה או שאמר מסברא אמר רב אשי שזה מדויק במשנה שהנטען משפחה והשתחררה, או מנכרית והתגיירה לא יכנס ואם כנס לא יוציא,

דף כו ומוכח שלא מוציאים ע"י רינון.

משנה כל אלו שהיו נשואים ומתו נשיהם, מותר להם לישא וכן אם נישאו לאחרים והתגרשו או שנתאלמנו מותרות להנשא להם ומותרות לבניהם או לאחיהם. **גמרא** כשהיו להם נשים המשנה אומרת מתו ומשמע שאם התגרשו לא ישאו, ואמר רב הלל לרב אשי ששנינו להדיא בברייתא גם בנתגרשו, ויש לומר ששם מדובר כשהיתה קטטה קודם אך אם גירש אח"כ חוששים שגירשה לאחר שנתן עיניו באחרת, או שגם בברייתא מדובר שלא היתה קטטה והמשנה דיברה כשהוא הרגיל את הקטטה ויש חשד והברייתא דיברה כשהיא יצרה את הקטטה.

המשנה אומרת וכולן שמתו או נתגרשו ומשמע שגם זו שמת בעלה הראשון ונישאה ומת בעלה, מותרת להינשא שוב, ולכאורה זה לא כדעת רבי שמי שמתו שני בעליה הוחזקה לכך ולא תנשא שוב, ויש לפרש במשנה שהדין שמתו מדובר על מי שהובא לה גט, וגירושין מדובר על מי שמת בעלה הראשון.

המשנה אומרת שאותן נשים מותרות להנשא לבניהם או אחיהם של המתירים, ואף ששנינו שהנחשד על אשה אסור באמה או בתה או אחותה, יש לחלק שנשים מצויות אצל קרובותיהן אך אנשים לא מצויים אצל קרוביהם, או שבנשים שכיבת זנות של בעלה בקרובותיה לא אוסרתה, א"כ אינן מקפידות ולכן חששו, אך באנשים ששכיבת זנות האשה בקרוביו תאסור אותה על בעלה א"כ ודאי יקפיד, אך לפ"ז המשנה יכלה לכתוב גם מותרת לאביו, אך י"ל שזה בדרך לא מיבעיא שלא רק לאביו מותרת שהוא בוש ממנו, אלא אף לאחיו או לבנו שאינו בוש מהם מותרת ולא חששו לחשד.

פרק ארבעה אחין

משנה אם היו ד' אחין ושנים מהם נשואים לשתי אחיות ומתו הנשואים לאחיות יחלצו ולא ייבמו ואם קדמו וכנסו יוציאו, ולר"א דעת ב"ש שיקיים ולב"ה יוציאו, ואם אחת מהן היתה ערוה על אחד, אסור בה ומותר באחותה, והשני אסור בשתיהן, ואם היו איסור מצוה ואיסור קדושה חולצות ולא מתייבמות, ואם אחת מהן איסור ערוה על אחד והאחרת היא איסור ערוה על השני מי שאסורה לזה מותרת לאחר והאסורה לזה מותרת לשני, ועל זה נאמר אחותה כשהיא יבמתה חולצת או מתיבמת. **גמרא** לכאורה יש להוכיח מהמשנה שיש זיקה שאל"כ אחת תתיבם לאחר והאחרת לשני, ויש לפרש שגם אם אין זיקה לא יתייבמו שלא תתבטל מצות יבום שאם עד שייבם אחד ימות השני והתבטלה מצות יבום, אך לפ"ז ניתן לבאר כך גם בג' אחים, ויש לומר שהחידוש הוא לא רק כשהיו ג' אחים שיתכן שיהיה ביטול מצות יבום אבל בד' לא נחשוש למיתה, קמ"ל שחששו, **עמוד ב** אך לפ"ז המשנה יכלה לכתוב גם ה' אחים, ויש לומר שלא חששו למיתה של שנים.

רבה בר רב הונא אומר בשם רב שאם ג' אחיות יבמות נפלו לפני ב' אחים אחד חולץ לאחת והשני לאחרת והאמצעית צריכה חליצה משניהם, ואמר רבה לדבריך שהאמצעית צריכה חליצה משניהם א"כ אתה סובר שיש זיקה וחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחים א"כ גם הראשונות יצטרכו חליצה משניהם שזה חליצה פסולה, יש לומר שאם נפלו בבת אחת החליצה פסולה, וכאן מדובר שנפלו זו אחר זו וראובן חלץ לאחת ואח"כ נפלה השניה וחלץ לה שמעון וכשנפלה השלישית כל אחד מהם צריך להפקיע זיקתו, ואף שרב סובר שאין זיקה אך מימרא זו היא לדעת הסובר שיש זיקה, ולשמואל, אחד חולץ לכולן.

המשנה מסיימת מפני שהן ב"ד ומשמע שאם היו שנים לא ישא, אך ישנה ברייתא שאומרת שעדים החתומים על שדה מקח וגט אשה לא חשו בדבר, ויש לומר שהמשנה חידשה שבחליצה ומיאון צריך ב"ד ולא מספיק שנים.

הסתפקו אם החכם שהתיר כנס האם מוציא, רב כהנא סובר שאם כנס יוציא, ולרב אשי לא יוציא ורב זוטי שנה אצל רב פפי שכנס לא יוציא, ושאלו את רב אשי אם למד דבר זה או שאמר מסברא אמר רב אשי שזה מדויק במשנה שהנטען משפחה והשתחררה, או מנכרית והתגיירה לא יכנס ואם כנס לא יוציא,